

[Strona Główna](#) > ... > [Roszczenia Pieniężne](#) > [Niewypłacalność/upadłość](#) > [Ireland](#)

Niewypłacalność/upadłość

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

Irlandzkie przepisy dotyczące niewypłacalności osób fizycznych regulują ustawy o upadłości z lat 1988–2015 oraz ustawy o niewypłacalności osób fizycznych z lat 2012–2021 (ustawa o niewypłacalności osób fizycznych). Ustawa o niewypłacalności osób fizycznych przewiduje trzy sposoby restrukturyzacji zadłużenia i jednocześnie wprowadza zmiany w przepisach dotyczących upadłości.

Nadzór nad wszystkimi postępowaniami w związku z niewypłacalnością osób fizycznych, w tym nad postępowaniem upadłościowym, sprawuje Służba ds. Niewypłacalności w Irlandii (*Insolvency Service of Ireland*, ISI) – niezależny organ ustawowy powołany w 2013 r., działający przy Departamencie Sprawiedliwości.

Postępowanie w związku z niewypłacalnością osób fizycznych, regulowane ustawą o niewypłacalności osób fizycznych, obejmuje trzy poniższe mechanizmy:

1. zawiadomienie o umorzeniu długu (*debt relief notice*): w przypadku zadłużenia o wartości nieprzekraczającej 35 000 euro w odniesieniu do osób nieposiadających praktycznie żadnego majątku i osiągających bardzo niskie dochody;
2. układ w sprawie spłaty zadłużenia (*debt settlement arrangement*): w przypadku uzgodnionej spłaty niezabezpieczonego zadłużenia bez limitu wartości przez okres do pięciu lat (z możliwością przedłużenia do sześciu lat w pewnych okolicznościach);
3. układ w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej (*personal insolvency arrangement*): w przypadku uzgodnionej spłaty lub restrukturyzacji zabezpieczonego zadłużenia o wartości nieprzekraczającej 3 mln euro (z możliwością zwiększenia tej wartości w drodze umowy z wierzycielem) oraz niezabezpieczonego zadłużenia bez limitu wartości przez okres do sześciu lat (z możliwością przedłużenia do siedmiu lat w pewnych okolicznościach).

Zarówno w przypadku układu w sprawie spłaty zadłużenia, jak i układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej postępowanie obejmuje trzy etapy.

Etap 1: właściwy sąd wydaje świadectwo ochronne (*protective certificate*), które od chwili wydania uniemożliwia wskazanym lub „określonym” wierzycielom podjęcie działań lub wytoczenie powództwa przeciwko dłużnikowi, w tym wniesienie wniosku o ogłoszenie jego upadłości, w celu odzyskania wierzytelności. Świadectwo ochronne wydane przez właściwy sąd jest ważne przez 70 dni, z możliwością przedłużenia o kolejne 40 dni z określonych przyczyn (1).

Etap 2: etap ten obejmuje negocjacje prowadzone w imieniu dłużnika przez zarządcę upadłościowego osób fizycznych (*personal insolvency practitioner*) z określonymi wierzycielami oraz zatwierdzenie propozycji układu w drodze głosowania podczas przewidzianego w ustawie zgromadzenia wierzycieli. Niedawno uchwalone przepisy przewidują – wyłącznie w przypadku układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej – możliwość wystąpienia do sądu przez dłużnika z wnioskiem o zbadanie propozycji, w przypadku gdy zgromadzenie wierzycieli odrzuciło propozycję układu (2).

Etap 3: wykonanie układów, w tym okresowe wypłaty na rzecz wierzycieli przez zarządcę upadłościowego osób fizycznych oraz, w stosownych przypadkach, roczne przeglądy dokonywane przez zarządcę upadłościowego osób fizycznych.

Dłużnik może skorzystać z zawiadomienia o umorzeniu długu, zawrzeć układ w sprawie spłaty zadłużenia lub zawrzeć układ w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej tylko jeden raz.

Upadłość jest rozwiązaniem dla dłużników, którzy – ze względu na okoliczności, w jakich się znaleźli – nie spełniają kryteriów ubiegania się o objęcie jednym ze wspomnianych trzech mechanizmów lub wcześniej skorzystali z jednego z tych mechanizmów, ale układu z wierzycielami nie udało się wykonać.

Jeżeli osoba fizyczna wykaże, że jej sytuacji finansowej nie można rozwiązać w drodze układu w sprawie niewypłacalności, i otrzyma stosowne pismo w tym przedmiocie od zarządcy upadłościowego osób fizycznych, może zwrócić się do Wysokiego Trybunału (*High Court*) z wnioskiem o ogłoszenie upadłości. Wniosek o wydanie orzeczenia (postanowienia o ogłoszeniu upadłości) składa się w Urzędzie Inspektora (*Examiner's Office*) przy Wysokim Trybunale. Opłata za złożenie wniosku wynosi 200 euro. Wnioskodawcy są przesłuchiwanymi przed Wysokim Trybunałem. W przypadku ogłoszenia upadłości osoby fizycznej osoba ta jest zobowiązana z mocy prawa do współpracy z syndykiem masy upadłości i jego urzędem (Dział ds. Upadłości ISI), odpowiedzialnym za zarządzanie masą upadłości.

Niezwłocznie po ogłoszeniu upadłości dłużnika jego niezabezpieczone zadłużenie umarza się w całości, zaś własność całego jego majątku przechodzi na syndyka wyznaczonego przez Wysoki Trybunał do zarządzania masą upadłości.

O wszczęcie postępowania upadłościowego może wystąpić:

1. wierzyciel, składając do Wysokiego Trybunału wniosek o ogłoszenie upadłości względem osoby będącej jego dłużnikiem, w którym to wniosku udowodni, że jest wierzycielem tej osoby oraz że osoba ta nie podjęła zadowalających starań w celu spłaty swojego zadłużenia;
2. sama osoba fizyczna – jest to tzw. upadłość konsumencka.

Upadły zostaje automatycznie zwolniony z długów po upływie roku od daty ogłoszenia upadłości, pod warunkiem że nie jest on objęty nakazem przedłużenia obowiązywania ograniczeń wynikających z upadłości (bankruptcy extension order) (wydawany przez syndyka w przypadku niewypełniania zobowiązań przez dłużnika).

W ustawie o niewypłacalności osób fizycznych wprowadzono zawód regulowany przez Służbę ds. Niewypłacalności, który obejmuje dwie kategorie:

1. Zatwierdzony pośrednik (*approved intermediary*): osoba fizyczna lub prawna upoważniona przez Służbę ds. Niewypłacalności do udzielania wsparcia dłużnikom, którzy chcą złożyć wniosek dotyczący zawiadomienia o umorzeniu długu;
2. Zarządca upadłościowy osób fizycznych (*personal insolvency practitioner*): osoba upoważniona przez Służbę ds. Niewypłacalności do pełnienia roli łącznika między dłużnikiem a jego wierzycielami w celu zabezpieczenia układu w sprawie spłaty zadłużenia lub układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej. Zarządca upadłościowy osób fizycznych jest z mocy prawa zobowiązany do działania zgodnie z przepisami ustawy o niewypłacalności osób fizycznych oraz powiązanych z nią rozporządzeń. Zarządca może również przekazać pełnienie swoich określonych zadań dowolnemu swojemu pracownikowi, partnerowi lub osobie, z którą ma wspólnego pracodawcę (3).

1 Wobec jakiego podmiotu można wszcząć postępowanie upadłościowe?

W Irlandii osoby fizyczne (w tym spółki osobowe osób fizycznych) wszczynają postępowanie w związku z niewypłacalnością osób fizycznych za pośrednictwem procedur przewidzianych w ustawie o niewypłacalności osób fizycznych. Wierzyciele mogą wszcząć postępowanie upadłościowe przeciwko dłużnikowi lub dłużnik może złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości z własnej inicjatywy.

2 Jakie przesłanki muszą zostać spełnione, aby można było wszcząć postępowanie upadłościowe?

Postępowanie w związku z niewypłacalnością

Podstawową przesłanką wszczęcia postępowania w związku z niewypłacalnością osoby fizycznej jest stan niewypłacalności dłużnika, tzn. dłużnik nie jest w stanie spłacić swoich długów w terminie wymagalności. Następnie, w zależności od charakteru i skali zadłużenia oraz poziomu dochodów dłużnika, dokonuje się wyboru najbardziej odpowiedniego spośród trzech dostępnych mechanizmów.

Aby zapewnić osobie zawierającej układ w sprawie niewypłacalności utrzymanie racjonalnego standardu życia, Służba ds. Niewypłacalności opracowała (w wyniku szeroko zakrojonych konsultacji) wytyczne w sprawie racjonalnych kosztów utrzymania (reasonable living expenses). Wytyczne te, poza zapewnieniem stabilności układu w sprawie niewypłacalności, pomagają również zabezpieczyć ustawowe prawo dłużnika do racjonalnego standardu życia – gwarantują sprawiedliwą i przejrzystą metodę standaryzacji codziennych kosztów utrzymania w odniesieniu do dłużników zagrożonych niewypłacalnością. Racjonalne koszty utrzymania dłużnika – na podstawie formularza opracowanego przez Służbę ds. Niewypłacalności – oblicza jego zatwierdzony pośrednik lub zarządca upadłościowy osób fizycznych, gdy dłużnik składa wniosek o zawarcie układu w sprawie niewypłacalności.

1. Zawiadomienie o umorzeniu długu

O wydanie zawiadomienia o umorzeniu długu może ubiegać się dłużnik, który:

- nie jest w stanie terminowo spłacać całego swojego długu;
- uzyskuje miesięczny dochód netto w wysokości do 60 euro po uwzględnieniu racjonalnych kosztów utrzymania;
- posiada majątek o wartości do 1 500 euro. Dłużnicy mogą również posiadać:
  - jedną sztukę biżuterii o wartości nieprzekraczającej 750 euro;
  - jeden pojazd silnikowy o wartości 5 000 euro lub niższej; oraz
  - sprzęt gospodarstwa domowego i narzędzia, pod warunkiem że ich łączna wartość nie przekracza 6000 euro;
- posiada miejsce zamieszkania na terytorium Irlandii lub w ciągu ostatniego roku posiadał miejsce pobytu lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium Irlandii;
- wypełnił i podpisał obowiązkowe oświadczenie finansowe (prescribed financial statement) oraz złożył oświadczenie zgodnie z ustawą (statutory declaration) potwierdzające prawdziwość i rzetelność przedstawionych informacji.

Typowymi przykładami długów objętych zawiadomieniem o umorzeniu długu są: zadłużenie z tytułu kart kredytowych, przekroczenie limitu na rachunku bieżącym, kredyty konsumenckie, pożyczki zaciągnięte w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, rachunki za media oraz karty sklepowe.

2. Układ w sprawie spłaty zadłużenia

O zawarcie układu w sprawie spłaty zadłużenia może ubiegać się dłużnik, który:

- nie jest w stanie terminowo spłacać całego swojego długu;
- posiada co najmniej jednego wierzyciela niezabezpieczonego;
- posiada miejsce zamieszkania na terytorium Irlandii lub w ciągu ostatniego roku posiadał miejsce pobytu lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium Irlandii;
- wypełnił obowiązkowe oświadczenie finansowe oraz złożył i podpisał oświadczenie zgodnie z ustawą potwierdzające prawdziwość i rzetelność przedstawionych informacji;
- uzyskał od zarządcy upadłościowego osób fizycznych oświadczenie, w którym zarządca ten potwierdza, że:
  - informacje zawarte w obowiązkowym oświadczeniu finansowym są prawdziwe i rzetelne;
  - dłużnik jest uprawniony do przedstawienia propozycji układu w sprawie spłaty zadłużenia;
  - analiza obowiązkowego oświadczenia finansowego dłużnika wykazała brak prawdopodobieństwa, że dłużnik stanie się wypłacalny w ciągu najbliższych pięciu lat;
  - w przypadku zawarcia przez dłużnika układu w sprawie spłaty zadłużenia istnieje rozsądne prawdopodobieństwo, że stanie się on wypłacalny w ciągu najbliższych pięciu lat.

Poza długami wymienionymi w odniesieniu do zawiadomienia o umorzeniu długu układ w sprawie spłaty zadłużenia obejmuje zwykle kredyty oraz poręczenia osobiste.

3. Układ w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej

O zawarcie układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej może ubiegać się dłużnik, który:

- nie jest w stanie terminowo spłacać całego swojego długu;
- ma zobowiązania wobec co najmniej jednego wierzyciela zabezpieczonego, któremu przysługuje zabezpieczenie ustanowione na nieruchomości lub majątku w Irlandii;
- ma zobowiązania zabezpieczone o wartości poniżej 3 mln euro (limit ten można zwiększyć za zgodą wszystkich wierzycieli zabezpieczonych);
- współpracował przez sześć miesięcy w procesie regulowania zaległości w spłacie kredytu hipotecznego (np. w procesie MARP prowadzonym przez Centralny Bank Irlandii (Central Bank of Ireland)) z wierzycielem zabezpieczonym w odniesieniu do głównego miejsca zamieszkania dłużnika, przy czym
  - w wyniku tego procesu nie uzgodniono żadnego alternatywnego porozumienia dotyczącego spłaty; lub
  - wierzyciel zabezpieczony potwierdził, że nie zrealizuje takiego porozumienia; lub
  - dłużnik zawarł alternatywne porozumienie dotyczące spłaty i podjął starania w celu zastosowania się do tego porozumienia, co potwierdził zarządca upadłościowy osób fizycznych;
- posiada miejsce zamieszkania na terytorium Irlandii lub w ciągu ostatniego roku posiadał miejsce pobytu lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium Irlandii;
- wypełnił i podpisał obowiązkowe oświadczenie finansowe oraz złożył oświadczenie zgodnie z ustawą potwierdzające prawdziwość i rzetelność przedstawionych informacji;
- uzyskał od zarządcy upadłościowego osób fizycznych oświadczenie, w którym zarządca ten potwierdza, że:
  - informacje zawarte w obowiązkowym oświadczeniu finansowym są prawdziwe i rzetelne;
  - dłużnik jest uprawniony do przedstawienia propozycji układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej;
  - analiza obowiązkowego oświadczenia finansowego wykazała brak prawdopodobieństwa, że dłużnik stanie się wypłacalny w ciągu najbliższych pięciu lat;
  - w przypadku zawarcia przez dłużnika układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej istnieje rozsądne prawdopodobieństwo, że stanie się on wypłacalny w ciągu najbliższych sześciu lat.

Poza długami wymienionymi w odniesieniu do zawiadomienia o umorzeniu długu i układu w sprawie spłaty zadłużenia układ w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej obejmuje zwykle kredyty mieszkaniowe na zakup głównego miejsca zamieszkania, kredyty inwestycyjne na zakup nieruchomości, kredyty hipoteczne na zakup nieruchomości na wynajem.

Upadłość

W Irlandii osoby fizyczne mogą ubiegać się o ogłoszenie upadłości konsumenckiej, tzn. mogą złożyć do Wysokiego Trybunału wnioski o ogłoszenie własnej upadłości. Przesłanki złożenia takiego wniosku są następujące:

- osoba fizyczna, tj. dłużnik, nie jest w stanie terminowo spłacać całego swojego długu;
- wartość długów przekracza wartość majątku dłużnika o co najmniej 20 000 euro;
- dłużnik podjął racjonalną próbę skorzystania z układu w sprawie spłaty zadłużenia lub układu w sprawie niewypłacalności, aby spłacić swoje długi, co należy udowodnić przed sądem, przedstawiając pismo otrzymane od zarządcy upadłościowego osób fizycznych.

Wniosek o ogłoszenie upadłości może złożyć również wierzyciel. Wniosku o ogłoszenie upadłości nie może złożyć wierzyciel, który z nieuzasadnionej przyczyny odrzucił propozycję układu w sprawie spłaty zadłużenia lub układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej.

O ogłoszenie upadłości wnosi się, składając wniosek (petition), co oznacza, że wnioskodawca ma obowiązek złożenia w Urzędzie Inspektora przy Wysokim Trybunale różnego rodzaju dokumentów i oświadczeń z mocą przysięgi przewidzianych przez Wysoki Trybunał. Postanowienie o ogłoszeniu upadłości staje się skuteczne z chwilą jego wydania; nie wywołuje ono skutków z mocą wsteczną od dnia złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, jak może mieć to miejsce w niektórych jurysdykcjach.

Do czasu wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości wierzycielowi nie przysługuje żaden szczególny środek prawny na podstawie ustawy o upadłości przewidujący ustanowienie tymczasowego nadzorca (interim administrator). Art. 23 ustawy o upadłości zezwala na zatrzymanie upadłego po ogłoszeniu upadłości, jeżeli ma

on zamiar opuścić jurysdykcję celem uniknięcia upadłości.

Dłużnik lub wierzyciel może zaskarżyć postanowienie o ogłoszeniu upadłości, składając do Wysokiego Trybunału zażalenie wraz z oświadczeniami z mocą przysięgi, w których przedstawia uzasadnienie swojego wniosku.

3 Jakie aktywa należą do masy upadłości? W jaki sposób rozporządza się aktywami, które zostały nabyte przez dłużnika lub zostały na niego przeniesione w toku postępowania upadłościowego?

Głównym założeniem leżącym u podstaw ustawy o niewypłacalności osób fizycznych jest ochrona, na ile jest to możliwe, głównego miejsca zamieszkania dłużnika. Podobny cel przyświeca również odpowiednim przepisom wykonawczym.

Składniki majątku objęte postępowaniem w związku z niewypłacalnością

W przypadku układu w sprawie spłaty zadłużenia lub układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej nie następuje zwykle przeniesienie posiadania ani własności majątku dłużnika na zarządcę upadłościowego osób fizycznych. Zarządca upadłościowy przejmuje natomiast kontrolę nad dochodami uzyskiwanymi przez dłużnika w okresie obowiązywania układu i z dochodów tych zaspokaja roszczenia wierzyciela zgodnie z warunkami układu. Wartość dostępnych dochodów określa się po odliczeniu racjonalnych kosztów utrzymania, czynszu lub rat kredytu hipotecznego oraz innych płatności wyjątkowych, takich jak koszty świadczeń medycznych. Spłaty kredytów zabezpieczonych dokonuje zwykle dłużnik bezpośrednio na rzecz swojego wierzyciela zgodnie z postanowieniami układu. Jeżeli postanowienia układu przewidują sprzedaż składnika majątku, sprzedaży tej zazwyczaj również dokonuje bezpośrednio dłużnik.

Składniki majątku objęte postępowaniem upadłościowym

Zgodnie z przepisami dotyczącymi upadłości z dniem ogłoszenia upadłości wszystkie składniki majątku stanowiące własność upadłego niezwłocznie przechodzą na syndyka (oznacza to, że od tej pory syndyk jest właścicielem wszystkich składników masy upadłości). Do celów przejrzystości wspomniane składniki majątku obejmują:

- środki pieniężne;
- rachunki w instytucjach finansowych, w tym rachunki bieżące, oszczędnościowe, inwestycyjne itp.;
- wszystkie grunty i budynki, również te, które uznaje się za miejsce zamieszkania małżonków;
- maszyny, sprzęt, narzędzia pracy, meble, artykuły i urządzenia gospodarstwa domowego;
- wszystkie pojazdy;
- emerytury i renty (z pewnymi wyjątkami), produkty inwestycyjne, akcje i udziały;
- stany magazynowe wszelkich przedsiębiorstw, które upadły prowadzi w imieniu własnym lub w ramach spółki osobowej;
- wierzytelności upadłego.

Od powyższej zasady istnieją wyjątki:

- dłużnicy mogą wnieść o zastosowanie wyjątku w odniesieniu do majątku osobistego o wartości nieprzekraczającej 6000 euro i mogą wystąpić z wnioskiem do Wysokiego Trybunału o zwiększenie tej kwoty;
- z postępowania upadłościowego wyłączone są składniki majątku powstałe w wyniku naruszenia praw osobistych, gdyż roszczeń tych nie można przenieść na zarządcę działającego na rzecz wierzycieli ze względu na osobisty charakter tych roszczeń;
- niektóre uprawnienia emerytalno-rentowe (dodatkowe wyjaśnienia można znaleźć w przepisach).

Upadły ma obowiązek poinformowania syndyka o otrzymaniu jakiegokolwiek majątku w okresie upadłości niezależnie od sposobu wejścia w jego posiadanie. Majątek taki przechodzi na syndyka na jego wniosek i wchodzi do masy upadłości.

4 Jakie uprawnienia przysługują odpowiednio dłużnikowi i zarządcy?

Postępowanie w związku z niewypłacalnością

Zatrudniony przez dłużnika zarządca upadłościowy osób fizycznych będzie pełnił funkcję negocjatora między dłużnikiem a jego wierzycielami. Zarządcy upadłościowi osób fizycznych mają z mocy prawa obowiązek działania w najlepszym interesie zarówno dłużnika, jak i wierzycieli, mają oni zatem obowiązek opracowania takiego układu, który będzie najlepszy dla wszystkich stron zainteresowanych zawarciem układu w sprawie niewypłacalności.

Rola i funkcje zarządcy upadłościowego osób fizycznych:

- kontakt z dłużnikiem, który rozważa przedstawienie propozycji układu w sprawie niewypłacalności;
- przyjęcie zlecenia działania w charakterze zarządcy upadłościowego;
- analiza obowiązkowego oświadczenia finansowego sporządzonego przez dłużnika oraz udzielanie dłużnikowi porad dotyczących dostępnych rozwiązań i jego uprawnienia do przedstawienia propozycji spłaty zadłużenia lub zawarcia układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej;
- sprawdzenie, czy informacje finansowe przedstawione przez dłużnika są rzetelne i wyczerpujące;
- przedstawienie opinii, na podstawie kryteriów określonych w przepisach, dotyczącej tego, który rodzaj układu w sprawie niewypłacalności (układ w sprawie spłaty zadłużenia czy układ w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej) jest najbardziej odpowiedni w sytuacji dłużnika;
- udzielenie informacji na temat wybranej procedury, ogólnych skutków oraz prawdopodobnych kosztów związanych z byciem stroną układu w sprawie niewypłacalności;
- złożenie w imieniu dłużnika wniosku o wydanie świadectwa ochronnego;
- powiadomienie wszystkich wierzycieli o wydaniu świadectwa ochronnego i ustanowieniu zarządcy upadłościowego osób fizycznych, przekazanie kopii obowiązkowego oświadczenia finansowego dłużnika;
- przygotowanie propozycji dla wierzycieli oraz zwołanie ustawowego zgromadzenia wierzycieli w celu rozważenia tej propozycji i poddania jej pod głosowanie;
- w przypadku przyjęcia propozycji – powiadomienie Służby ds. Niewypłacalności oraz wszystkich wierzycieli o wyniku głosowania;
- po zatwierdzeniu układu lub jego zbadaniu przez sąd wykonanie postanowień układu, w tym pozyskiwanie funduszy od dłużnika i płatność na rzecz wierzycieli w trakcie obowiązywania układu;
- monitorowanie wykonywania układu przez cały okres jego obowiązywania;
- przeprowadzanie przeglądu układu co najmniej raz w roku.

W postępowaniu w związku z niewypłacalnością rolą dłużnika jest uczciwe uczestnictwo w procesie, przyjęcie układu wynegocjowanego przez zarządcę upadłościowego osób fizycznych oraz spełnienie warunków tego układu.

Postępowanie upadłościowe

Z chwilą ogłoszenia upadłości własność wszystkich składników masy upadłości przechodzi z upadłego na syndyka. Syndyk jest niezależnym urzędnikiem państwowym, którego rolą jest zarządzanie masą upadłości. Odpowiada on również za zarządzanie Działem ds. Upadłości ISI.

W Irlandii można wyznaczyć osobę fizyczną do zarządzania masą upadłości w zastępstwie syndyka powołanego przez Wysoki Trybunał. W praktyce zdarza się to jednak niezwykle rzadko. W ustawie o upadłości nie określono żadnych kwalifikacji, które musi posiadać taka osoba fizyczna.

Uprawnienia dłużnika w postępowaniu upadłościowym ograniczają się do prawa złożenia do Wysokiego Trybunału zażalenia na niektóre postanowienia syndyka. Dłużnik jest zobowiązany do stosowania się do poleceń wydawanych przez syndyka w związku z zarządzeniem masą upadłości.

5 Jakie przesłanki muszą zostać spełnione, aby można było dokonać potrącenia wierzytelności?

Zarówno ustawy o niewypłacalności osób fizycznych z lat 2012–2021, jak i ustawy o upadłości z lat 1988–2015 dopuszczają możliwość potrącenia. Zgodnie z przepisami przy ustalaniu wartości należnego składnika aktywów

lub należnej kwoty wszelkie długi lub salda kredytowe (b) u tego samego wierzyciela można potrącić z początkową kwotą (a). Pozostałą część salda uznaje się zatem za dług lub majątek, który może być należny wnioskującemu dłużnikowi lub jego wierzycielom (4).

Jeżeli dłużnik posiada oszczędności w kasie oszczędnościowo-kredytowej, wobec której również posiada dług, kasa ta potrąca takie oszczędności z kwotą należną od dłużnika (5).

6 Jaki skutek wywiera postępowanie upadłościowe na obowiązujące umowy, których stroną jest dłużnik?

Postępowanie w związku z niewypłacalnością

Świadcstwo ochronne uniemożliwia wierzycielowi podjęcie jakichkolwiek działań w okresie objętym tym świadcstwem. Ostatecznie przyjęty układ będzie zawierać uzgodnienia dotyczące istniejących wcześniej umów.

Postępowanie upadłościowe

Postępowanie upadłościowe nie ma wpływu na prawa wierzyciela zabezpieczonego w odniesieniu do jego zabezpieczenia, tj. wierzyciel zabezpieczony zachowuje wszystkie prawa przysługujące mu na mocy warunków zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania upadłościowego. Jedyna różnica polega na tym, że majątek obciążony zabezpieczeniem stanowi teraz własność syndyka, a nie upadłego.

Syndyk ma obowiązek likwidacji (sprzedaży lub zbycia) wszystkich składników masy upadłości w celu zaspokojenia, w jak największym zakresie, zobowiązań masy upadłości. W związku z tym wszystkie roszczenia wobec dłużnika dotyczące zobowiązań wynikających z umowy stają się zobowiązaniami masy upadłości. Wyłącznie w wyjątkowych okolicznościach syndyk będzie kontynuował wykonywanie umów o świadczenie usług, których stroną jest upadły.

W przypadku kontynuowania umowy syndyk staje się osobiście odpowiedzialny, z czym związane jest prawo do dochodzenia odszkodowania z funduszy masy upadłości (6).

7 Jaki skutek wywiera postępowanie upadłościowe na postępowania wszczęte przez poszczególnych wierzycieli (z wyłączeniem zawisłych spraw sądowych)?

Postępowanie w związku z niewypłacalnością

Układ w sprawie spłaty zadłużenia lub układ w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej: pierwszym krokiem, jaki musi wykonać dłużnik pragnący zawrzeć układ w sprawie spłaty zadłużenia lub układ w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej, jest złożenie wniosku o wydanie świadectwa ochronnego przez właściwy sąd. Świadcstwo to uniemożliwia wskazanym lub określonym wierzycielom podjęcie przeciwko dłużnikowi czynności w celu odzyskania lub egzekucji określonych długów. W rezultacie wierzyciel nie może:

- wystąpić o wszczęcie postępowania sądowego w związku ze swoją wierzytelnością;
- kontynuować żadnych postępowań sądowych, które wszczęto przed przyznaniem świadectwa ochronnego, w tym wnosić o wykonanie wszelkich orzeczeń sądowych, tzn. uznaje się, że takie postępowania zostają zawieszane na czas obowiązywania świadectwa ochronnego;
- podejmować żadnych kroków w celu odzyskania lub zabezpieczenia swoich wierzytelności;
- kontaktować się z dłużnikiem w sprawie długu, chyba że na wniosek dłużnika;
- zmienić ani rozwiązać umowy z dłużnikiem; ani
- wystąpić o wszczęcie postępowania upadłościowego wobec dłużnika.

Po zawarciu układu przez dłużnika podobne ograniczenia zgodnie z tym, co podano bezpośrednio powyżej, obowiązują również wierzycieli w zakresie egzekwowania roszczeń przez okres obowiązywania układu.

Zawiadomienie o umorzeniu długu: w przypadku zawiadomienia o umorzeniu długu, jeżeli właściwy sąd je zatwierdzi, przez okres obowiązywania zawiadomienia zastosowanie mają te same środki ochronne, co

wymienione powyżej w odniesieniu do układu w sprawie spłaty zadłużenia / układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej.

Postępowanie upadłościowe

W postępowaniu upadłościowym wierzycieli zabezpieczonych i niezabezpieczonych traktuje się w różny sposób. Jediną możliwością, z jakiej mogą skorzystać wierzyciele niezabezpieczeni upadłego, aby odzyskać przysługujące im wierzytelności, jest zgłoszenie takich wierzytelności w postępowaniu upadłościowym.

Wierzyciele niezabezpieczeni nie mogą wytoczyć powództwa przeciwko upadłemu po ogłoszeniu upadłości. Jest to bezpośredni i automatyczny skutek wydania przez Wysoki Trybunał postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Postępowanie upadłościowe nie wpływa na prawa wierzycieli zabezpieczonych.

8 Jaki skutek wywiera postępowanie upadłościowe na dalsze rozpoznanie sprawy sądowej zawisłej w momencie wszczęcia postępowania upadłościowego?

Postępowanie w związku z niewypłacalnością

Układ w sprawie spłaty zadłużenia, układ w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej, zawiadomienie o umorzeniu długu:

Zob. odpowiedź na pytanie 7.

Postępowanie upadłościowe

Tak jak w przypadku składników masy upadłości syndyk zastępuje upadłego w charakterze pozwanego we wszystkich zawisłych postępowaniach wszczętych przeciwko upadłemu na wniosek wierzycieli. Syndyk może wdać się w spór, zawrzeć ugodę lub uznać powództwo. Jeżeli syndyk wygra sprawę, wszelkie wierzytelności wzajemne lub koszty zostaną wpłacone do masy upadłości na korzyść wszystkich wierzycieli. Jeżeli powód wygra sprawę lub osiągnie się ugodę, uzgodniona kwota staje się uznaną wierzytelnością wobec masy upadłości.

9 Czym charakteryzuje się co do zasady udział wierzycieli w postępowaniu upadłościowym?

W konsultacji z zainteresowanymi stronami Służba ds. Niewypłacalności opracowała standardowy formularz (wzór) układu w sprawie spłaty zadłużenia i układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej. W formularzu przewidziano zobowiązania spoczywające zarówno na dłużnikach, jak i na wierzycielach w okresie obowiązywania układu. Wzory formularzy układu w sprawie spłaty zadłużenia i układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej załączono do niniejszego dokumentu.

Udział wierzyciela w postępowaniu odbywa się na następujących zasadach:

1. Zgłoszenie wierzytelności: w postępowaniach w celu zawarcia układu w sprawie spłaty zadłużenia lub układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej po wydaniu przez sąd świadectwa ochronnego na rzecz dłużnika zarządca upadłościowy osób fizycznych powiadamia na piśmie wszystkich wierzycieli biorących udział w postępowaniu, że działa na rzecz dłużnika, wzywa ich do przedstawienia dowodów stwierdzających istnienie przysługujących im wierzytelności oraz wskazania, w jaki sposób powinno się zaspokoić ich wierzytelności zgodnie z warunkami układu.

W postępowaniu upadłościowym wszyscy wierzyciele są zobowiązani złożyć formalne zgłoszenie wierzytelności, aby móc uzyskać zaspokojenie z masy upadłości.

2. Głosowanie: jeżeli zarządca upadłościowy osób fizycznych działający na rzecz dłużnika, który chce zawrzeć układ w sprawie spłaty zadłużenia lub układ w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej, zwoła zgromadzenie wierzycieli, wierzyciele biorący udział w postępowaniu mają prawo głosować w sprawie warunków układu, o ile udowodnili istnienie przysługujących im wierzytelności.

3. Sprzeciw: wierzyciel może wnieść do sądu sprzeciw, zanim układ w sprawie spłaty zadłużenia lub układ w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej stanie się skuteczny. Szczegółowe zasady wnoszenia sprzeciwu są określone w odpowiednich przepisach (7).

4. Propozycja układu: wierzyciele mają prawo głosować nad propozycją układu przedstawioną przez upadłego. Głosowanie takie odbędzie się, jeżeli upadły chce dojść do porozumienia z niektórymi lub ze wszystkimi wierzycielami przed zakończeniem okresu upadłości w celu zachowania całego majątku.

10 W jaki sposób zarządca może wykorzystać aktywa masy upadłości dłużnika lub nimi rozporządzać?

11 Jakie wierzytelności mogą być zgłoszone do masy upadłości dłużnika oraz w jaki sposób traktuje się roszczenia powstałe po wszczęciu postępowania upadłościowego?

Postępowanie w związku z niewypłacalnością

W przypadku układu w sprawie spłaty zadłużenia lub układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej wierzyciel nie dokonuje formalnego zgłoszenia roszczenia przeciwko dłużnikowi. Pierwszym etapem takiego postępowania jest wypełnienie przez dłużnika obowiązkowego oświadczenia finansowego. Obowiązkowe oświadczenie finansowe musi zawierać listę wszystkich wierzycieli i kwot ich wierzytelności, a podane w nim fakty stanowią podstawę wydania świadectwa ochronnego. Po wydaniu świadectwa ochronnego zarządca upadłościowy osób fizycznych może zwrócić się do wierzycieli o przedstawienie dowodów stwierdzających istnienie wierzytelności przed sporządzeniem przez niego układu. Jeżeli wierzyciel nie złoży zgłoszenia wierzytelności mimo otrzymania wniosku w tej sprawie, będzie to miało wpływ na jego prawo do głosowania nad układem i do otrzymania zaspokojenia.

Jeżeli chodzi o zawiadomienie o umorzeniu długu, wierzyciele nie zgłaszają formalnie swoich roszczeń, ale zatwierdzony pośrednik może zwrócić się do wierzyciela o potwierdzenie, że wskazana przez dłużnika kwota wierzytelności jest prawidłowa.

Układ nie obejmuje wierzytelności powstałych po dniu sporządzenia układu. Jeżeli zmieni się suma długów powstałych przed sporządzeniem układu, może to pociągać za sobą konieczność dokonania zmian w całym układzie (np. ustalona zostanie wartość zobowiązań warunkowych).

Postępowanie upadłościowe

W postępowaniu upadłościowym informacje na temat masy upadłości (tj. wszystkich aktywów i zobowiązań upadłego) należy podać w dwóch formularzach, które upadły wypełnia i przekazuje urzędnikowi ds. upadłości (bankruptcy inspector) w dniu ogłoszenia upadłości, tj. w oświadczeniu o stanie majątkowym (statement of affairs) i oświadczeniu dotyczącym sytuacji osobistej (statement of personal information). Wszystkie rodzaje zobowiązań uznaje się za wierzytelności nieudowodnione w postępowaniu upadłościowym, o ile powstały wobec dłużnika przed dniem ogłoszenia upadłości, tj. dniem rozpoczęcia okresu upadłości. Wszelkie długi zaciągnięte przez upadłego po ogłoszeniu upadłości nie mogą zostać zgłoszone jako wierzytelność w postępowaniu upadłościowym (8).

12 Jakie zasady obowiązują przy zgłaszaniu, weryfikacji i uznaniu wierzytelności?

Postępowanie w związku z niewypłacalnością

Po wydaniu świadectwa ochronnego w postępowaniu w celu zawarcia układu w sprawie spłaty zadłużenia lub układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej wskazani w nim wierzyciele otrzymują powiadomienie o wydaniu tego świadectwa oraz kopię obowiązkowego oświadczenia finansowego dłużnika. Wierzyciela można poprosić o złożenie zgłoszenia wierzytelności oraz o wskazanie preferowanego sposobu traktowania przysługujących mu wierzytelności. Wierzytelność należy udowodnić w ten sam sposób co długi upadłego na

zasadach określonych w ustawie o upadłości.

Po udowodnieniu wierzytelności wierzyciel zyskuje prawo do głosowania na zgromadzeniu wierzycieli zwołanym zgodnie z ustawą w celu zatwierdzenia propozycji dłużnika. Jeżeli wierzyciel nie złoży zgłoszenia wierzytelności lub nie przedstawi właściwych dowodów stwierdzających istnienie wierzytelności, nie może wziąć udziału w zgromadzeniu wierzycieli ani uczestniczyć w podziale masy upadłości przewidzianym w układzie.

Postępowanie upadłościowe

Następnego dnia po ogłoszeniu upadłości osoby fizycznej Dział ds. Upadłości ISI przesyła powiadomienie o ogłoszeniu upadłości do określonych instytucji finansowych i organów administracji rządowej. Obwieszczenie o ogłoszeniu upadłości umieszcza się również na stronie internetowej Służby ds. Niewypłacalności i w *Iris Oifigiul*, tj. w dzienniku urzędowym Irlandii.

Wszystkich wierzycieli zabezpieczonych powiadamia się (na piśmie lub pocztą elektroniczną) o przysługującym im terminie wynoszącym 30 dni od dnia ogłoszenia upadłości na przedstawienie dowodów stwierdzających istnienie wierzytelności wobec masy upadłości. Dowodami stwierdzającymi istnienie wierzytelności mogą być: akty ustanawiające hipotekę, faktury, wyciągi i rachunki, a w niektórych okolicznościach wymagane może być również złożenie przez wierzyciela oświadczenia z mocą przysięgi.

Przed zaspokojeniem wierzycieli masy upadłości Służba ds. Niewypłacalności obwieszcza zbliżające się płatności i sprawy, których one dotyczą. Wierzyciele (zarówno zabezpieczeni, jak i niezabezpieczeni) ponownie mają 30 dni na zgłoszenie roszczeń do Służby ds. Niewypłacalności i tak samo są zobowiązani przedstawić dowody stwierdzające istnienie wierzytelności.

We wszystkich przypadkach Dział ds. Upadłości ISI wymaga od wierzycieli wypełnienia standardowego formularza zgłoszenia wierzytelności (proof of debt form) dostępnego na stronie internetowej Służby ds. Niewypłacalności.

13 Jakie zasady obowiązują przy podziale funduszy masy upadłości? W jaki sposób ustala się hierarchę roszczeń i praw wierzycieli?

Wierzytelności uprzywilejowane

W postępowaniach w celu zawarcia układu w sprawie spłaty zadłużenia i układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej wierzytelności uprzywilejowane zaspokajają się na zasadach przewidzianych w układzie, zaś w postępowaniu upadłościowym wierzytelności uprzywilejowane zaspokajają się bezpośrednio po zaspokojeniu kosztów postępowania upadłościowego i wszelkich innych kosztów lub wydatków poniesionych przez syndyka w związku z zarządaniem masą upadłości. Za wierzytelności uprzywilejowane uznaje się:

- określone kwoty należności wobec irlandzkiego organu administracji skarbowej (Revenue Commissioners), takie jak podatek dochodowy, podatek od dochodów kapitałowych, VAT, podatki odprowadzane w systemie PAYE i składki na ubezpieczenie społeczne zależne od dochodów (PRSI) itp.;
- określone lokalne podatki od nieruchomości do zapłaty w ciągu 12 miesięcy przed ogłoszeniem upadłości dłużnika lub zawarciem układu (rozpoczęciem okresu upadłości / okresu obowiązywania układu). Podatki te obejmują podatki i opłaty pobierane przez jednostki samorządu terytorialnego;
- wynagrodzenie należne pracownikom dłużnika za okres 4 miesięcy poprzedzających rozpoczęcie okresu upadłości / okresu obowiązywania układu;
- wszelkie świadczenia należne pracownikom dłużnika w związku z emeryturą/rentą, urlopem lub zwolnieniem lekarskim (9).

Wierzytelności zabezpieczone

W postępowaniu w celu zawarcia układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej wierzyciel zabezpieczony jest związany zasadami przewidzianymi w układzie. W ramach standardowego układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej pożyczka zabezpieczona jest spłacana z dochodów dłużnika w wysokości uzgodnionej w układzie. Ewentualna pozostała część miesięcznych dochodów dłużnika – po odliczeniu racjonalnych kosztów utrzymania i wynagrodzenia zarządcy upadłościowego osób fizycznych – jest wypłacana proporcjonalnie wierzycielom niezabezpieczonym dłużnika.

Upadłość nie wpływa na prawa wierzycieli zabezpieczonych. Wierzyciel zabezpieczony może skorzystać z jednego z trzech poniższych rozwiązań w odniesieniu do swojej wierzytelności zabezpieczonej:

- wykonanie zabezpieczenia – oznacza to, że wierzyciel w praktyce nie bierze udziału w postępowaniu upadłościowym;
- spieniężenie lub wycena zabezpieczenia i dochodzenie ewentualnej pozostałej należnej kwoty – wierzyciel oblicza godziwą wartość rynkową składnika majątku, na którym ustanowiono zabezpieczenie, i odlicza ją od całkowitej należnej kwoty. Ewentualna pozostała należna kwota zostaje zgłoszona do masy upadłości jako wierzytelność niezabezpieczona. W przypadku tego rozwiązania wierzyciel zabezpieczony może sprzedać obciążony składnik majątku;
- rezygnacja z zabezpieczenia – wierzyciel zabezpieczony może zupełnie zrezygnować z zabezpieczenia i zgłosić wierzytelność do masy upadłości jako wierzytelność niezabezpieczoną.

Wierzytelności niezabezpieczone

Zarówno w przypadku układu w sprawie spłaty zadłużenia, jak i w przypadku układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej wierzytelności niezabezpieczone zaspokajają się zgodnie z zasadami przewidzianymi w układzie. Jeżeli chodzi o zawiadomienie o umorzeniu długu, w przypadku gdy sytuacja dłużnika poprawi się w okresie nadzoru, dłużnik jest zobowiązany zawiadomić o tym fakcie Służbę ds. Niewypłacalności i w zależności od skali zmian może zostać wezwany do wniesienia pewnego wkładu na poczet uregulowania swoich należności.

Wierzytelnościom niezabezpieczonym wobec masy upadłości przyznaje się tę samą kategorię zaspokojenia. Wierzytelności te zaspokajają się z funduszków masy upadłości pozostałych po pokryciu kosztów postępowania upadłościowego, wydatków poniesionych przez syndyka i wierzytelności uprzywilejowanych.

14 Jakie są przesłanki oraz skutki zakończenia postępowania upadłościowego (w szczególności w drodze układu)?

Postępowanie w związku z niewypłacalnością

Ogólną przesłanką pomyślnego zakończenia postępowania w związku z niewypłacalnością jest wypełnianie przez dłużnika zobowiązań wynikających z układu przez cały okres obowiązywania układu. Po spełnieniu tej przesłanki dłużnik zostaje zwolniony z długów niezabezpieczonych. Status wierzytelności zabezpieczonych będzie zależeć od szczegółowych postanowień układu.

Jeżeli dłużnik narusza warunki zawiadomienia o umorzeniu długu, układu w sprawie spłaty zadłużenia lub układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej, takie zawiadomienie może zostać unieważnione, a układ – uchylony. Jeżeli dłużnik zalega z płatnością przez 6 miesięcy, uznaje się, że układ zakończył się niepowodzeniem. W każdej z tych sytuacji dłużnik staje się zobowiązany do spłaty swoich długów w pełnej wysokości, wraz z zaległymi kwotami, opłatami i odsetkami narosłymi od tych długów przez okres zwłoki w płatności.

Postępowanie upadłościowe

Upadły, który przestrzegał zobowiązań nałożonych na niego w postępowaniu upadłościowym, zostaje automatycznie zwolniony z długów po upływie roku. Na każdym etapie okresu upadłości upadły może przedstawić wierzycielom propozycję (układu) w celu zaspokojenia ich wierzytelności. W takim przypadku upadły występuje do Wysokiego Trybunału z wnioskiem o zawieszenie postępowania upadłościowego wszczętego na wniosek wierzycieli. Od tej chwili syndyk nie będzie mógł spieniężyć składników masy upadłości. Wówczas upadły może przedstawić wierzycielom propozycję układu przed Wysokim Trybunałem. Propozycja układu zostaje poddana pod głosowanie wierzycieli upadłego; jeżeli co najmniej 60% głosujących wierzycieli (pod względem ich liczby i sumy wierzytelności) zgodzi się na warunki propozycji, zostanie ona przyjęta.

Kwotę uzgodnioną w propozycji układu można spłacić z funduszków masy upadłości lub ze środków własnych upadłego. Należy pokryć wszelkie opłaty lub wydatki poniesione przez biuro syndyka w związku z zarządzeniem masą upadłości, a także zaspokoić wszelkie wierzytelności uprzywilejowane. Jeżeli syndyk zatwierdzi propozycję układu wynegocjowaną przed Wysokim Trybunałem, upadły zostaje zwolniony z długów.

15 Jakie prawa przysługują wierzycielom po zakończeniu postępowania upadłościowego?

Postępowanie w związku z niewypłacalnością

Wierzyciele niezabezpieczeni – nie dotyczy.

Wierzyciele zabezpieczeni – status wierzytelności zabezpieczonych będzie zależeć od szczegółowych postanowień układu.

Postępowanie upadłościowe

W postępowaniu upadłościowym po ogłoszeniu upadłości wierzyciele nie mogą dochodzić od upadłego żadnych istniejących wierzytelności (mogą natomiast dochodzić roszczeń z tytułu długów zaciągniętych przez upadłego po ogłoszeniu upadłości) – zamiast tego kontaktują się bezpośrednio z syndykiem. Po zwolnieniu upadłego z długów, co w większości przypadków następuje po upływie roku (termin ten można wydłużyć nawet do 15 lat, np. w przypadku nieprzestrzegania ograniczeń), wszystkie wierzytelności niezabezpieczone (w tym wierzytelności uprzywilejowane) zostają umorzone. Wierzytelności wierzycieli zabezpieczonych, którzy postanowili skorzystać z możliwości wykonania zabezpieczenia, pozostają egzekwowalne również po dniu zwolnienia z długów. Postępowanie upadłościowe pozostaje bez wpływu na prawa wierzycieli zabezpieczonych do składnika majątku, na którym ustanowiono zabezpieczenie.

Jeżeli wierzyciel zabezpieczony wycenił swoje zabezpieczenie i zgłosił roszczenie do masy upadłości w odniesieniu do pozostałej należnej kwoty (jako wierzytelność niezabezpieczoną), kwotę pozostałą po zaspokojeniu wierzytelności z masy upadłości umarza się po zwolnieniu upadłego z długów. Należy pamiętać, że nawet jeżeli wierzyciel zabezpieczony postanowi wyłącznie skorzystać z możliwości wykonania zabezpieczenia (i nie zgłosi roszczenia do masy upadłości w odniesieniu do pozostałej należnej kwoty), nie będzie mógł dochodzić takiej pozostałej należnej kwoty od dłużnika po jego zwolnieniu z długów. W tym przypadku skutek netto upadłości dla pożyczki zabezpieczonej (lub hipoteki) będzie taki, że każda część pożyczki przekraczająca wartość powiązanego składnika majątku (na dzień ogłoszenia upadłości) będzie traktowana jako wierzytelność niezabezpieczona.

16 Kto ponosi koszty postępowania upadłościowego łącznie z poniesionymi wydatkami?

Postępowanie w związku z niewypłacalnością

Układ w sprawie spłaty zadłużenia lub układ w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej: w postępowaniu w związku z niewypłacalnością wierzyciele zasadniczo ponoszą koszty przyjęcia układu. Z dostępnych środków dłużnika pokrywa się wynagrodzenie zarządcy upadłościowego osób fizycznych w wysokości uzgodnionej podczas głosowania nad układem lub zatwierdzonej przez sąd po późniejszym zbadaniu układu. Jeżeli wierzyciel wniesie sprzeciw wobec wydania świadectwa ochronnego lub przyjęcia układu, zasadniczo ponosi związane z tym koszty we własnym zakresie (10). Jeżeli wierzyciel wniesie sprzeciw wobec zaproponowanego układu w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej, może wystąpić do sądu o zasądzenie kosztów w razie uznania sprzeciwu (11). Zwykle koszty ponosi ta strona, której czynności spowodowały ich powstanie.

Zawiadomienie o umorzeniu długu: zawiadomienie o umorzeniu długu nie pociąga za sobą żadnych kosztów.

Postępowanie upadłościowe

Wierzyciele ponoszą koszty postępowania upadłościowego, które spłaca się z funduszków masy upadłości.

17 Jakie są zasady dotyczące nieważności, zaskarżenia lub względnej bezskuteczności czynności prawnych dokonanych ze szkodą dla ogółu

wierzycieli?

Postępowanie w związku z niewypłacalnością

Jedną z przesłanek wszczęcia postępowania w związku z niewypłacalnością jest złożenie przez dłużnika kompletnego i prawdziwego oświadczenia o stanie majątkowym oraz podpisanie oświadczenia zgodnie z ustawą, potwierdzającego zawarte w nim informacje. Również zarządca upadłościowy osób fizycznych upewnia się co do tego, że informacje przekazane przez dłużnika są prawdziwe oraz że dłużnik nie zataił żadnych istotnych informacji dotyczących jego sytuacji finansowej. Wierzyciel, zarządca upadłościowy osób fizycznych lub – wyłącznie w przypadku zawiadomienia o umorzeniu długu – Służba ds. Niewypłacalności może wystąpić do sądu o umorzenie postępowania w sprawie niewypłacalności z uwagi na przesłanki określone w ustawie o niewypłacalności osób fizycznych, np.:

- w rezultacie zachowania dłużnika jego sytuacja finansowa pozwala na ubieganie się o zawarcie układu lub wydanie zawiadomienia o umorzeniu długu;
- nie spełniono wymogów proceduralnych przewidzianych w ustawie;
- nieprawidłowości lub pominięcia w obowiązkowym oświadczeniu finansowym dłużnika doprowadziły lub mogą doprowadzić do wyrządzenia istotnej szkody wierzycielowi;
- dłużnik nie spełnia kryteriów kwalifikowalności;
- dłużnik dokonał czynności prawnej na rzecz osoby trzeciej, uszczuplając tym samym masę upadłości; lub
- dłużnik popełnił czyn zabroniony przewidziany w ustawie o niewypłacalności osób fizycznych z 2012 r. (z późniejszymi zmianami).

Wierzyciele nie mają prawa domagać się stwierdzenia nieważności czynności prawnych ani przeniesienia składników majątku przed wszczęciem postępowania w związku z niewypłacalnością. Jeżeli jednak można uznać, że dłużnik przekazuje nadmierne składki na fundusz emerytalny, wierzyciel może wystąpić do sądu o odszkodowanie. Wówczas sąd może nakazać pełen zwrot kwoty przez podmiot prowadzący fundusz celem podziału między wierzycieli, którzy są stronami układu.

Postępowanie upadłościowe

Przeniesienie składników majątku i płatności dokonane wcześniej przed upadłego na rzecz wierzycieli lub osób trzecich można uznać za bezskuteczne na mocy przepisów prawa upadłościowego. Może to nastąpić w poniższych sytuacjach:

- upadły dokonał płatności na rzecz wierzyciela lub przeniósł na niego składnik majątku z pokrzywdzeniem pozostałych wierzycieli. Syndyk może żądać uznania takich płatności dokonanych w ciągu trzech lat przed ogłoszeniem upadłości za bezskuteczne. Jeżeli wniosek syndyka zostanie uwzględniony, przedmiotową kwotę włącza się do masy upadłości na rzecz wszystkich wierzycieli (12);
- upadły dokonał darowizny lub przeniósł składnik majątku na osobę trzecią w zamian za kwotę niższą niż godziwa wartość rynkowa tego składnika. Jeżeli wniosek syndyka do Wysokiego Trybunału zostanie uwzględniony, takie przeniesienie dokonane w ciągu trzech lat przed ogłoszeniem upadłości może zostać uznane za bezskuteczne, a pozostała kwota zostanie włączona do masy upadłości na rzecz wszystkich wierzycieli (13);
- upadły przeniósł składnik majątku lub dokonał płatności w sposób, który można uznać za próbę uniknięcia włączenia składnika majątku lub sumy pieniężnej do masy upadłości. W takich przypadkach obowiązują dwa terminy:
  - na wniosek syndyka uwzględniony przez Wysoki Trybunał każdą taką czynność prawną dokonaną w ciągu trzech lat przed ogłoszeniem upadłości można uznać za bezskuteczną; oraz
  - każdą taką czynność prawną dokonaną w ciągu pięciu lat przed ogłoszeniem upadłości można uznać za bezskuteczną, jeżeli upadły nie udowodni, iż w chwili dokonania czynności był wypłacalny (14).

We wszystkich opisanych powyżej sytuacjach syndyk składa oświadczenie z mocą przysięgi przed Wysokim Trybunałem, udowadniając w sposób zadowalający dla Wysokiego Trybunału w świetle przepisów, że przedmiotowych czynności prawnych faktycznie dokonano; wówczas takie czynności prawne będzie można uznać za przynoszące szkodę wierzycielom masy upadłości.

(1) Zob. rozdział 3 art. 59–64 (układ w sprawie spłaty zadłużenia) i rozdział 4 art. 93–98 (układ w sprawie

niewypłacalności osoby fizycznej) ustawy o niewypłacalności z 2012 r. (z późniejszymi zmianami), aby zapoznać się z przepisami dotyczącymi świadectw ochronnych.

(2) Art. 115A ustawy o niewypłacalności z 2012 r. (z późniejszymi zmianami).

(3) Podstawę prawną działania zarządcy upadłościowego osób fizycznych można znaleźć w części 5 ustawy o niewypłacalności osób fizycznych z 2012 r., zaś kryteria kwalifikacji, normy regulacyjne i wymogi w zakresie udzielania zezwoleń – w rozporządzeniu wykonawczym z 2013 r. w sprawie udzielania zezwoleń zarządcom upadłościowym osób fizycznych i ich nadzorowania zgodnie z ustawą o niewypłacalności osób fizycznych z 2012 r. (S.I. nr 209 z 2013 r.). Podstawę prawną możliwości, aby zarządca upadłościowy osób fizycznych przekazał pełnienie swoich zadań, można znaleźć w sekcji 7 ustawy o niewypłacalności osób fizycznych (zmienionej) z 2021 r.

(4) Art. 135 ustawy o niewypłacalności z 2012 r. (z późniejszymi zmianami) i pkt 17 załącznika pierwszego do ustawy o upadłości z 1988 r. (z późniejszymi zmianami).

(5) Art. 135 ust. 2 ustawy o niewypłacalności z 2012 r. (z późniejszymi zmianami).

(6) Art. 61 i 136 ustawy o upadłości z 1988 r. (z późniejszymi zmianami).

(7) Art. 87 (układ w sprawie spłaty zadłużenia) i art. 120 (układ w sprawie niewypłacalności osoby fizycznej) ustawy o niewypłacalności z 2012 r. (z późniejszymi zmianami).

(8) Art. 75 ustawy o upadłości z 1988 r. (z późniejszymi zmianami).

(9) Art. 81 i 101 ustawy o upadłości z 1988 r. (z późniejszymi zmianami).

(10) Art. 97 ustawy o niewypłacalności z 2012 r. (z późniejszymi zmianami).

(11) Art. 115 lit. a) ustawy o niewypłacalności z 2012 r. (z późniejszymi zmianami).

(12) Art. 57 ustawy o upadłości z 1988 r. (z późniejszymi zmianami).

(13) Art. 58 ustawy o upadłości z 1988 r. (z późniejszymi zmianami).

(14) Art. 59 ustawy o upadłości z 1988 r. (z późniejszymi zmianami).

■ Ostatnia aktualizacja: 11/05/2026

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.